

راز جهش اقتصادی

(هنر هم‌پایی)

پروفسور کئون لی

مترجمین:

ابراهیم روزاچه کاشانی

علی بابایی - زهره قاسمی

«نسخه ویژه سیاست‌گذاران و مدیران»

(با متنی بسیار روان)

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

سرشناسه: لی، کئون، ۱۹۶۰ - م. Lee, Keun
 عنوان و نام پدیدآور: راز جهش اقتصادی (هنر هم‌پایی) ... / کئون لی؛ مترجمین ابراهیم سوزنچی کاشانی، علی بابایی، زهره قاسمی.
 مشخصات نشر: تهران: رسا، ۱۳۹۹.
 شابک: 978-964-317-994-6
 مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص: مصور نمودار.
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
 یادداشت: عنوان اصلی: The art of economic catch-up: barriers, detours and leapfrogging in innovation systems, 2019
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: نوآوری - کشورهای در حال رشد
 Technological innovations-Developing countries
 موضوع: رشد درون‌زا (اقتصاد) - کشورهای در حال رشد
 Endogenous growth (Economics)-Developing countries
 شناسه افزوده: سوزنچی کاشانی، ابراهیم، ۱۳۵۹ - مترجم.
 شناسه افزوده: بابایی، علی، ۱۳۶۲ - مترجم.
 شناسه افزوده: قاسمی، زهره، ۱۳۶۷ - مترجم.
 رده‌بندی کتبی: HC۵۹: رده‌بندی دیویی: ۳۳۸/۹۰۰۹۱۷۲۴ شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۰۴۵۱۳

پیش‌گفتار به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکل بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کسب سود از دسترنج دیگران است. این عمل نادرست در زندگی پیامدهای ناگواری دارد و موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و ایجاد محیطی ناسالم برای خود و فسادان‌مان می‌گردد.

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

تلفن: ۴۵-۴۴۴۴۴۴۴ فاکس: ۸۸۸۳۸۱۲۵ WWW.RASABOOKS.IR

عنوان: راز جهش اقتصادی - نویسنده: کئون لی

مترجمین: ابراهیم سوزنچی کاشانی؛ علی بابایی؛ زهره قاسمی

چاپ دوم: ۱۴۰۳ - تیراژ: ۵۰۰ نسخه

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است.

مرکز توزیع: بخش رسا - تلفن: ۶۶۹۰۷۷۱۰ و ۶۶۹۰۷۷۱۲

قیمت: ۱۹۰۰۰۰ تومان

سخن ناشر

در راستای مسئولیت اجتماعی و اخلاقی مرتبط با نشر کتاب و رعایت حقوق مخاطبین عزیز، انتشارات رسا پایبندی خود را به اصول زیر اعلام می‌دارد:

۱. به هنگام ثبت کتاب در آرشیو کتابخانه ملی و دریافت فیپای کتاب، در صورتی که کتاب پیش از آن توسط ناشر دیگری منتشر و یا ثبت شده باشد، اطلاعات آن در فیپای دریافتی درج می‌گردد. ما به خاطر بهره‌مندی از مزایای نخستین ناشر، آن اطلاعات را هرگز از فیپای کتاب حذف نمی‌کنیم.
 ۲. ما متعهدیم که برای احترام به حقوق مخاطبین، همه کتاب‌های منتشره خود را حتی الامکان بدون غلط املائی، ویراستاری شده و در صورت ترجمه، پس از مطابقت با متن اصلی با کیفیت منتشر کنیم.
 ۳. ما متعهدیم که برای جلدگیری و اجحاف به مخاطبین و پرهیز از گران‌فروشی، از کتاب‌سازی (از دیاد بی‌مورد) صفحات کتاب و سودجویی از آن برای درج بهای بیشتر (خودداری کنیم).
 ۴. ما متعهدیم که آنچه به‌عنوان تیراژ کتاب و دفعات چاپ و به‌ویژه نام و سمت پدیدآورنده و مترجم، در روی جلد و یا در صفحه ناسنامه درج می‌گردد، مطابق با واقعیت باشد.
 ۵. ما متعهدیم که کتاب‌های منتشره توسط ما اقتباسی از کتب منتشر دیگران نباشد و نیز در مورد متون ارائه شده برای نشر، امانتدار باشیم.
 ۶. ما متعهدیم که در عناوین ترجمه شده، نسبت به اصالت عنوان کتاب و مندرجات روی جلد، به ناشر اصلی وفادار بوده و در صورت تغییر عنوان، تصویر و یا عنوان اصلی را نیز برای آگاهی مخاطبین محترم، درج نماییم.
 ۷. و در نهایت، تلاش ما بر آن است که در وضعیت فعلی اقتصاد کشور، بهای کتاب را با توجه به سطح معیشت مخاطبین محترم و امکان ادامه کار ناشر، تعیین کنیم.
- لطفاً شما دوست عزیز نیز با ابراز بازخورد خود از کتاب‌ها به ناشران آنها و ارائه پیشنهاداتتان، ما را در تلاش برای ارتقاء فرهنگ جامعه و بهبود فضای نشر کشور، یار و همراه باشید.

فهرست مطالب

پیش درآمد	۱۱
پیشگفتار	۱۳
فصل ۱ کلیات جهش اقتصادی	۱۹
۱-۱ گذار کشورهای رای درآمد متوسط به مرحله درآمد بالا؛ دو شکست و یک مانع	۲۲
۲-۱ سه مسیر میانبر برای غلبه بر شکست توانمندی	۲۵
۳-۱ یک مسیر میانبر برای غلبه بر شکست اندازه	۲۹
۴-۱ پرواز با یک بالن، وقتی نردبان‌ها افتاده است	۳۱
۵-۱ سه پارادوکس ذاتی در فرایند هم‌پایی اقتصادی	۳۳
فصل ۲- رشد اقتصادی و سازوکارهای متفاوت پیش روی ملل غنی و فقیر؛ راه‌باریکه‌ای که همچنان باقی مانده است	۳۷
۱-۲ چرایی ایجاد تله درآمد متوسط؛ نوآوری به عنوان راه‌حل کلیدی	۳۸
برون‌رفت از این تله	۳۸
۲-۲ دو بُعد نوآوری: «علم» در مقابل «فناوری»	۴۱
۳-۲ دو شکست و یک مانع پیش روی گذار کشورهای دارای درآمد متوسط به مرحله درآمد بالا	۴۶

- ۴-۲ تنها مسیر پیش رو: ضرورت طی کردن «یک مسیر جدید» یا طی کردن «یک مسیر میانبر جهش‌گونه (نظیر یک جهش بزرگ)» ۵۴

فصل ۳- چند راه برای ایجاد توانمندی نوآوری؛ و سه مسیر میانبر ۵۹

- ۱-۳ چند راه برای توسعه توانمندی نوآوری ۵۹

- ۲-۳ مسیر میانبر اول: به‌کارگیری سیستم متفاوت حفاظت از مالکیت

- فکری ۶۵

- ۳-۳ مسیر میانبر دوم: آغاز حرکت از فناوری‌های با چرخه عمر کوتاه و سپس

- حرکت به سوی فناوری‌های با چرخه عمر بلند ۶۹

- ۴-۳ مسیر میانبر سوم: اتصال به زنجیره‌های ارزش جهانی؛ ابتدا زیاد، سپس

- کم، و دوباره زیاد ۷۵

فصل ۴- مسیر میانبر «توسعه بندهای بزرگ» و سپس اتصال بنگاه‌های

- کوچک و متوسط به آنها ۸۳

- ۱-۴ چگونگی ایجاد بنگاه‌های کوچک و متوسط موفق جهانی ۹۰

- ۲-۴ یک مسیر میانبر رشد برای بنگاه‌های کوچک و متوسط در حال توسعه ۹۵

فصل ۵- پرواز با یک بالن، وقتی نردبان‌ها افتاده است ۱۰۱

- ۱-۵ ظهور پنجره‌های فرصت و تغییر رهبری صنعت در شش صنعت مهم ۱۰۶

- ۲-۵ دستیابی به توانمندی، شرط لازم «جهش بزرگ» ۱۱۱

- ۳-۵ تله چسبیدن به گذشته ۱۱۴

- ۴-۵ نقش نظام نوآوری در تغییر رهبری صنایع ۱۱۵

- ۵-۵ جهش بزرگ بعدی: چین و هند ۱۱۷

فصل ۶- هنر هم‌پایی در یک نگاه ۱۲۵

۱-۶ دیدگاه انسان‌محور به توسعه اقتصادی ۱۲۵

۲-۶ از مسیرهای میانبر تا جهش بزرگ ۱۲۶

۳-۶ بازگشایی دو جعبه سیاه در تئوری اقتصاد هم‌پایی ۱۲۸

فصل ۷- تمرین هنر هم‌پایی ۱۳۵

۱-۷ چین بزرگ برای توسعه پایدار ۱۳۵

۲-۷ آفریقا ۱۳۸

۳-۷ آمریکای لاتین ۱۴۷

۴-۷ انقلاب صنعتی - بازار ۱۵۲

۵-۷ امکان‌پذیری اتخاذ سیاست‌های صنعتی، تحت نظام سازمان تجارت

جهانی (WTO) ۱۵۴

منابع ۱۵۹

پیش درآمد

کتاب پیش رو که تحقیق ارزشمند پروفسور کنون لی در راستای کمک به کشورهای در حال توسعه برای دستیابی به جایگاهی متناسب، در حد کشورهای پیشرفته و با درآمد بالا است، اگر چه در موقیعت کنونی همچون نوش دارویی به نظر می رسد که می تواند اقتصاد کشور عزیزمان ایران را از تنگنایی که گرفتار شده است، برهاند، اما باید توجه داشت که هرچند توصیه های ارزشمند نویسنده بر اساس یافته های او از چگونگی پیشرفت کشورهای مانند کره جنوبی، تایوان و چین صورت پذیرفته که علی القاعده می تواند الگویی برای ایران فعلی باشد، ولی بدین می رسد که چند عاملی بازدارنده در ایران، در شرایط کنونی جامعه ما، حداقل در بعد اقتصادی وجود دارد که اگر به آنها پرداخته نشود، نسخه درمان پیش رو نمی تواند تأثیر چندانی بر وضع اقتصادی کشور داشته باشد.

نخستین عامل مهم، نگرش برخی از مسئولین و مدیرگزاران بر سیاست گذاری اقتصادی است که از همان سال های نخستین پس از انقلاب سبب بی رویی رشد اقتصادی کشور از طریق بیشتر تجارت بوده اند تا تولید. نظری کوتاه به شخصیت و تخصص و تجربیات سکان داران اقتصاد کشور، چه در سمت مشاوران اقتصادی دولت های پس از انقلاب (جز دوره های کوتاه که آقای عالی نسب مشاور اقتصادی دولت بودند) و یا در جایگاه رؤسای اطاق بازرگانی بخش خصوصی که علی القاعده باید یک تولیدگر می بود تا یک تجارت پیشه، خود بیانگر این دیدگاه حاکم بر اقتصاد کشور است که از نظر مسئولین سیاست گذاری اقتصادی، ایران باید به راهی برود که به عنوان مثال کشور امارات برگزیده است، نه کره جنوبی و چین.

اما عامل دوم بازدارنده در الگوگیری از کشورهایی همچون کره جنوبی و چین و حتی مالزی، که به نظر می رسد قدرت بازدارندگی آن در عرصه بهبود وضع اقتصادی کشور، برآمده و بالیده از همان نگرش یاد شده تجارت به جای تولید است، فساد است که

پرونده‌های مطرح و موجود در قوه قضائیه از دیرباز تا کنون شاهد مثال آن در عرصه اقتصاد کشور است. البته آنچه مطرح است و رسانه‌ای می‌شود، تنها موارد کشف شده است و به تعبیری تنها قله‌های مشهود فساد در کشور است و دامنه‌های آن که سطحی گسترده‌تر و پنهان دارد، متأسفانه از چنان گستره‌ای و قدرتی برخوردار است که عرصه را بر تولیدگران نوپا و به‌ویژه خلاقان و نوآوران در این عرصه - و در نهایت، بر هر گونه نوآوری و خلاقیت که از نظر نویسندگان این کتاب می‌تواند یکی از فرصت‌های پیش رو باشد - تنگ کرده است.

برای یک قدرت نگرش یاد شده و نیز فساد متأثر از آن، کافی است تحقیقی در مورد تفاوت مجوز‌هایی که برای تولید از وزارت‌های مربوطه اخذ شده و تعدادی از آنها که به محصول رسیده، صورت پذیرد تا علل ناکامی آنها و تهدیداتی که احتمالاً از سوی منتفعین از واردات همان محصولات موجب تعطیلی کارگاه‌ها و یا بازدارندگی از تولید شده است، فاش گردد. هرچند که وارد به‌دست آمده از چنین تحقیقی، به یقین هرگز شامل موارد گزارش نشده نیز نخواهد بود.

و اما سومین عامل که آن هم رشد نه بر بستر همان نگرش تجارت به‌جای تولید است، قاچاق کالا است که متأسفانه در نبود قفسه حمایت از تولیدکننده و وجود الزامات دست‌وپاگیر سخت‌گیرانه برای تولیدگران، از قوانین بی‌به تأمین اجتماعی گرفته تا ضوابط ثبت اختراعات و اکتشافات و نیز اخذ مجوز تولید از مراجع ذیصلاح، شاهد آمار رو به رشد سالانه آن در کشور هستیم. در نهایت، اینها همه و همه عرصه را به‌تنند بازدارنده که هر فرد خدمت‌گزاری به اقتصاد کشور را از طریق نوآوری و خلاقیت و تولید، دچار یأس و ناامیدی می‌سازد. امید که با مطالعه این کتاب توسط مسئولین محترم و پرداختن به موارد یاد شده و رفع موانع، زمینه شکوفایی کشور در عرصه اقتصادی و جهش اقتصادی هر چه زودتر فراهم گردد.

ناشر

محمدرضا ناجیان اصل

پیشگفتار

پیشرفت و توسعه اقتصادی، همواره دغدغه دولتمردان کشور بوده است. البته در برخی کشورها دغدغه‌های مهم دیگری نیز می‌تواند وجود داشته باشد؛ نظیر حفظ کشور، حفظ یک‌رچگی، مقابله با دشمنان خارجی، و حفظ امنیت.

در کتاب پیش رو (منتشر شده در سال ۲۰۱۹)، پروفیسور «کئون لی» ادیتور مشهور ژورنال پیشگام Research Policy، از یک رویکرد کاملاً اقتصادی به مسئله پیشرفت و توسعه نگریسته، و پیشنهاد می‌کند که پیشرفت اقتصادی پایدار کشورهای شرق آسیا (با محوریت کره جنوبی، تایوان و چین) «ارائه یک چارچوب غنی با هدف تبیین چگونگی «جهش اقتصادی یا هم‌پایی» کشورهای در حال توسعه، به خصوص کشورهای دارای درآمد متوسط می‌پردازد (از نظر جهانی، مسیر پیشرفت و توسعه کشورهای در حال توسعه دارای درآمد متوسط، کاملاً متفاوت با کشورهای دارای درآمد پایین است). بنابراین، جنبه‌های غیر اقتصادی پیشرفت و توسعه (نظیر یکپارچگی و امنیت) نقطه تمرکز این کتاب و پروفیسور لی نیست» از طرف دیگر، همان‌گونه که در متن کتاب خواهید یافت، کئون لی در مورد کشورهای در حال توسعه دارای درآمد متوسط، همبستگی کمی میان «کیفیت نهادهای سیاسی» و «جهش اقتصادی» می‌یابد و از همین رو، بر خلاف نهادگرایانی نظیر آسم اوغلو (کتاب «چرا ملت‌ها شکست می‌خورند») و یا داگلاس نورث (کتاب «خشونت و نظم اجتماعی»)، چندان به بررسی نهادهای سیاسی نمی‌پردازد.

پروفسور لی، در کتابی که در دست دارید، به ارائه یک تئوری هم‌پایی (جهش) اقتصادی (برخاسته از مکتب شومپتری) پرداخته و پیشرفت کشورهای در حال توسعه در فرایند هم‌پایی را، بیش از هر چیز در گرو نوآوری، از طریق خلق توانمندی‌های «طراحی، تحقیق و توسعه، و برندینگ و بازاریابی» و با رهبری بنگاه‌های بزرگ (به‌ویژه گروه‌بنگاه‌ها) ذیل رویکرد «حفظ رشد صادرات» می‌داند. البته از نظر کئون لی، مرحله آخر هم‌پایی کشورهای در حال توسعه، ضرورت وقوع یک «جهش بزرگ» از طریق تشخیص سریع و به‌موقع پنجره‌های فرصت (از نوع فناورانه و یا از نوع نهادی) است. در این میان، وظیفه سیاست‌گذار، درواقع چیزی به‌جز تقویت دینامیک فعلی نخواهد بود. به این ترتیب، پروفسور لی، عامل توسعه اقتصادی را نه در سطح اقتصاد کلان، نظیر تورم، حکمرانی خوب، و ... و نه در سطح خرد (آنچه درون بنگاه‌ها در حال مذاق است)، بلکه در سطح مزو (سطح میان کلان و خرد) و تعاملات مجموعه بنگاه‌ها ماکرو تحقیقاتی- دولت و در سطح بخش (صنعت) جستجو می‌کند. همچنین او نیز کئون لی، شاه‌عنصر حیاتی در موفقیت کشورهای در حال توسعه در فرایند هم‌پایی را، «عدم تقلید از کشورهای پیشرفته (عدم طی کردن همان مسیری که کشورهای پیشرفته تلاً گرفته‌اند) بلکه خلق مسیرهای جدید است؛ کئون لی، این مسیرهای جدید را تحت عنوان مسیرهای میانبر نام می‌برد.

البته کئون لی در سال ۲۰۱۳ نیز کتاب مشابهی تحت عنوان «تحلیل شومپتری از هم‌پایی اقتصادی»^۱ به چاپ رساند که البته آن کتاب، پر از اعداد و تحلیل‌های آماری و رگرسیون‌های مختلف. اما برخلاف آن کتاب، کتاب پیش رو تمرکز خود را بر روی ارائه مثال‌های واقعی و ملموس برگرفته از تجربه کشورهای موفق در هم‌پایی قرار داده است. از همین رو، این کتاب بسیار شبیه به رویکرد شومپیتر است؛ درواقع شومپیتر نیز با اینکه ریاضیات را می‌ستود، اما تا حد امکان از تجربه بنگاه‌ها در ارائه

۱. این کتاب با ترجمه دکتر مهیار ادیبی و دکتر ابراهیم سوزنجی توسط انتشارات نهادگرا به چاپ رسید.

نظریات توسعه‌ای خود بهره می‌برد؛ این موضوع به‌خوبی در کتاب «چرخه‌های کسب‌وکار» و «کاپیتالیزم، سوسیالیزم، و دموکراسی» شومپیتر مشهود است و البته در کتاب «آموزگار نوآوری: شومپیتر و تخریب خلاقانه» که توسط انتشارات «دنیا اقتصاد» به چاپ رسیده است نیز به‌صورت مبسوط‌تری مورد تبیین قرار گرفته است.

پس به نظر می‌رسد که خود کئون لی نیز کتاب آخر خود را، همزمان با تلاش برای حفظ عمق تئوریک (جهت برقراری ارتباط لازم با مخاطب دانشگاهی)، ویژه سیاست‌گذاران و رهبران صنایع و بنگاه‌های بزرگ به نگارش درآورده و تمام تلاش خود را نموده است تا باقی و منس فکری جدیدی پیش روی آنان بگذارد. با توجه به این موضوع، ما نیز در ترجمه این کتاب، نهایت تلاش خود را نمودیم تا ضمن حفظ حداکثری عمق مباحث نظری پرسش‌های، آن را به گونه‌ای به نگارش درآوریم که مخاطبین مهم دیگر در کشور، یعنی سیاست‌مداران و رهبران صنایع و بنگاه‌های بزرگ، به راحتی بتوانند به مطالعه این کتاب پرداخته و با مباحث آن ارتباط حداکثری برقرار نمایند. از همین رو:

۱. کتاب به‌صورت خطبه‌خط و کلمه‌به‌کلمه ترجمه نشده است بلکه از سبک

ترجمه آزاد در عین حفظ حداکثری مفهوم استفاده شده است تا مخاطب ایرانی بتواند به راحتی با مفاهیم مدنظر پروفسور کئون لی ارتباط برقرار نماید.

۲. بخش‌هایی از کتاب، بدون اینکه ذره‌ای آسیب به بحث و مفاهیم اصلی مدنظر کئون لی وارد شود، حذف شده است؛ این بخش‌ها عمدتاً بخش‌های

نظری سنگین و یا ارجاع به رفرنس‌های نظری دیگر بوده است.

۳. بخش‌هایی نیز به‌صورت اضافه کردن برخی توضیحات درون پرانتز یا به

صورت پانویس به متن اضافه شده است تا خواننده را در درک راحت‌تر

مطلب یاری بیشتری رساند.

البته ممکن است برخی در کشور، در مورد مفید بودن نظریه هم‌پایی برای ایران، دارای تردید باشند؛ آنها این پرسش را مطرح می‌کنند که چگونه کشوری که دغدغه مبارزه با دشمنان و امنیت را دارد، می‌تواند وارد بازارهای بین‌المللی شده و کالاهای

خود را بفروشد؟ اما هنگامی که به سخنان رهبر انقلاب در یک دهه گذشته در مورد اهمیت حیاتی موضوع اقتصاد، اقتصاد مقاومتی، اقتصاد دانش بنیان، و حتی جنگ اقتصادی (ناشی از تحریم‌ها)، و یا به نامگذاری سال‌های یک دهه اخیر توسط ایشان (که همگی حول مفاهیم اقتصادی بوده‌اند) می‌نگریم، درمی‌یابیم که نجات اقتصاد، اولویت اول کشور در حال حاضر است و حاکمیت و دولت ناگزیر به یافتن مسیرهای جدید و نوآورانه برای حل مسئله اقتصاد هستند (به‌خصوص اگر این فرض که پیمان‌های بین‌المللی، مناسب اقتضائات سیاسی کشور نیستند را نیز بپذیریم). اما جالب است که پرفسور لی نیز بارها و بارها در این دو کتاب خود، شاه‌عنصر حیاتی فرایند پیشرفت و توسعه را، عدم تقلید کشورهای در حال توسعه از کشورهای پیشرفته و به‌ویژه یکی مسیرهای جدید توسط آنان می‌داند. او به دفعات از مفاهیمی نظیر «خلق و نوآوری»، «مسیر میانبر»، «جهش بزرگ»، و «پنجره‌های فرصتی که از دید کشورهای پیشرفته منسوخ می‌ماند» نام می‌برد.

حتی او به دفعات، هم‌پایه مفهومی را یک «هنر پارادوکسیکال» می‌نامد؛ البته هنری که بتواند سه پارادوکس دائمی فرایند پیشرفت و توسعه اقتصادی را به‌طور هم‌زمان رهبری نماید:

۱. قلب فرایند، نوآوری و خلق است و بنا بر این به کشورهای در حال توسعه باید

گفت که «برای شبیه شدن (دستیابی به درآمد برآنه مشابه با کشورهای پیشرفته)، باید متفاوت (نوآور) باشید».

۲. کشورهای در حال توسعه، ناگزیر باید از مسیرهای میانبر حرکت کنند (چرا که

مسیرهای مستقیم موجود، بسیار پرترافیک، مملو از رقابت شدید و حتی همراه با ایجاد موانع ورود جدی از سمت کشورهای پیشرفته هستند) و بنابراین باید بگوییم که «یک مسیر میانبر می‌تواند سریع‌تر از یک جاده مستقیم صاف باشد».

۳. حتی اگر یک کشور در حال توسعه، همه تلاش‌های لازم برای توسعه

توانمندی‌های نوآوری درون خود را انجام داده باشد، اما همچنان نیازمند یک پنجره فرصت (فناورانه، نهادی، ...) برای عبور از هژمونی کشورهای

پیشرفته است (چراکه کشورهای پیشرفته همه نردبان‌هایی که خودشان از طریق بالا رفتن از آن به درآمد بالا دست یافته‌اند را پشت سر خود خراب کرده‌اند)؛ بنابراین به کشورهای در حال توسعه باید گفت که «شما دو راه دارید: یا از پنجره‌ها (پنجره‌های فرصت) با یک بالن پرواز کنید (البته مشروط به آنکه قبل از پرواز، از طریق توسعه توانمندی‌های لازم، بال‌های خود را قوی کرده باشید) و یا از آنها سقوط کنید (اگر توانمندی‌های لازم را درون خود توسعه نداده باشید و بال‌های تان ضعیف باشد)».

همه مفاهیم فوق، از نظر ما، اهمیت مطالعه تئوری هم‌پایی کتون لی را دوچندان می‌سازد؛ چراکه نجات اقتصاد ایران، با وجود این همه اقتضائات سیاسی- اجتماعی- اقتصادی، صرفاً و صرفاً از سر یک یا چند «نوآوری سیاستی» میسر خواهد بود. در پایان، قویاً معتقدیم که مطالعه این کتاب می‌تواند افق‌هایی نو و البته نجات‌بخش پیش روی سیاست‌گذاران کشور در حوزه‌های سیاست‌گذاری اقتصادی- صنعتی- فناوری، و حتی رهبران صنایع و نهادهای بزرگ کشور گشوده، و نهایتاً کمک شایانی به فرایند توسعه و پیشرفت اقتصادی کشور نماید.

ابراهیم سوزنچی کاشانی

عضو هیئت علمی دانشگاه شریف و معاون خط‌مشی‌گذاری
و راهبری اجرای ستاد علم و فناوری شورای عالی انقلاب فرهنگی

علی بابایی

دکترای مدیریت دانشگاه شریف
و مشاور توسعه کارآفرینی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
(خرداد ۱۳۹۹)